

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. תבן ובטלו הוי מיעוט וכל שכין עפר ובטלו ... ביטלו אין לא ביטלו לא 2.....
- ב. היתה גבוהה מעשרים אמה והוצין יורדין בתוך עשרים אמה אם צלתם מרובה מחמתם כשרה ואם לאו פסולה.....2
- ג. היתה גבוהה עשרה טפחים והוצין יורדין לתוך עשרה ... הא דירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה.....3
- ד. היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי על פני כולה ויש בה הכשר סוכה כשרה.....3
- ה. ומן הצד אם יש משפת איצטבא לכותל ארבע אמות פסולה פחות מארבע אמות כשרה 4
- ו. היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה איצטבא באמצעיתה אם יש משפת איצטבא ולדופן ארבע אמות לכל רוח ורוח פסולה פחות מארבע אמות כשרה.....6
- ז. היתה פחותה מעשרה טפחים וחקק בה כדי להשלימה לעשרה אם יש משפת חקק ולכותל שלשה טפחים פסולה פחות משלשה טפחים כשרה.....6
- ח. היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה עמוד שהוא גבוה עשרה טפחים ויש בו הכשר סוכה ... גוד אסיק מחיצתא ... בעינן מחיצות הניכרות וליכא.....7
- ט. נעץ ארבעה קונדיסין וסיכך על גבן ... על שפת הגג ... לא אמרינן גוד אסיק מחיצתא ... באמצע הגג דברי הכל פסולה.....8

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

דף ד.

א. תבן ובטלו הוי מיעוט וכל שכן עפר ובטלו ... ביטלו אין לא ביטלו לא

סוכה שהיתה חללה¹ גבוה מעשרים אמה ומיעט את גובה הללה בתבן וביטלו להיות שם כל ימי החג², חרי זה מיעוט. ואין צריך לומר עפר וביטלו. ואפילו אם שטחו שם לאחר שכבר הניח הסכך, אין צריך לנענע הסכך מחדש³.

אם שטח את התבן או העפר סתם אינו מיעוט, עד שיבטלנו בפה⁴, וי"א⁵ שמועיל ביטול בלב.

אבל אם שטח תבואה ע"ג הקרקע אינו מועיל, אפילו בשמבטלם שבטלה דעתו וכמו בכרים וכסתות לעיל דף ג:

אסור למעט את גובה חלל הסוכה ביום טוב או בשבת חול המועד, דהוי כעין בונה, ועוד שמתקן הסוכה בזה ומכשירה⁶.

ב. היתה גבוהה מעשרים אמה והוציין יורדין בתוך עשרים אמה אם צלתם מרובה מחמתם כשרה ואם לאו פסולה

היתה הסוכה גבוהה⁷ יותר מעשרים, וענפים קטנים מהסכך יורדים לתוך חלל הסוכה שאם נמדוד עד לענפים, חלל הסוכה יהיה פחות מעשרים,

¹ שו"ע ונו"כ תרלג ד

² ואע"ג שבאור"ח סימן שנ"ח ס"ב איכא פלוגתא בזה די"א דוקא כשמבטל לעולם ויש מקילין דדי כשמבטל לאותו שבת והכא נבי סוכה ג"כ די לפ"ז כשמבטל לכל ימי החג שלא להזיז ממקומם. נטו האחרונים להקל בזה, ואף שלגבי סוכה הוא פלוגתא בדאורייתא, אפשר דיש לצרף בזה דעת התוספות בשבת דף ק' בדיבור המתחיל פרות, דמדאורייתא ממעט כל דבר ואפילו דבר הניטל. מ"ב שם ס"ק יא ושער הציון ס"ק יד

³ ולא מקרי תעשה ולא מן העשוי, הואיל ואין הפסול בסכך עצמו. רמ"א תרכו ב
⁴ רש"י בעירובין דף ע"ט ע"א ובסוכה דף ד' ע"א דיבור המתחיל תבן ואור זרוע. כמו שמוכא בשער הציון סימן שעב ס"ק פד

⁵ כן משמע מרבנו הננאל בסוגייתנו והריטב"א שם, [ובטעות ציינו המדפיסים את הירושיו שם בשם הרשב"א]

⁶ מ"ב שם ס"ק יג

⁷ שו"ע ונו"כ שם ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

הסוכה כשירה. ובתנאי שצלתן של אותם ענפים מרובה מחמתן, אם היינו מורידים את הסכך העליון, אך אם לאו, הסוכה פסולה⁸.

אך אם הסכך עצמו חלקו מונח בתוך חלל עשרים וחלקו מונח למעלה מעשרים. כל שאין מקרקע הסוכה עד לסכך עשרים אמה, הסוכה כשירה⁹.

ג. היתה גבוהה עשרה טפחים והוציין יורדין לתוך עשרה ...

הא דירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה

היתה הסוכה¹⁰ גבוהה מעשרה טפחים שיש בה הכשר סוכה, אך ענפים קטנים או עלין יורדין לתוך חלל עשרה, אפילו אם חמתן מרובה מצלתן, פסולה¹¹. משום דסוף סוף¹² קשה לאדם לדור בסוכה כזו ודירה סרוחה היא.

ד. היתה גבוהה מעשרים אמה וכנה בה איצטבא כנגד דופן

האמצעי על פני כוללה ויש בה הכשר סוכה כשרה

⁸ ואף על גב דפסקינן לעיל דהיכי שאין בחללה יותר מ' אפילו כל סככה למעלה מעשרים כשר ומשמע דאפילו אין בסכך התחתונה לחודה שיעור כדי שתהיה צילתה מרובה מחמתה כשר ומשום דמצרפינן כל דרי דסכך המונחים זה על זה ובין כולם צלתה מרובה מחמתה וא"כ ה"נ נצרך סכך הגמור להוציין עיין בר"ן שתירץ דהוציין יורדין לא חשיבי בסכך הלכך כל שאין צלתן מרובה מחמתן עומת עצמן כמאן דליתנהו דמי ונמצא שחללה יותר מעשרים] משא"כ בסכך דחשיב וכ"כ הרא"ש ג"כ דכשאין צלתן מרובה מחמתן כמאן דליתנהו דמי. בה"ל שם ד"ה ואם לאו

⁹ בה"ל שם ואפילו אם חלק הסכך שבתוך חלל העשרים חמתו רובה מצילתה כמבואר במ"ז שם ס"ק ב ועיי"ש במשב"ז

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ט

¹¹ ואפילו בדיעבד פסולה, וכן העתיק בפירוש רבנו הננאל וכן כתב הרי"ן גיאות והריטב"א דלא כרמב"ם שמשמע מדבריו שאינה פסולה בדיעבד אלא רק לכתחילה. שער הציון שם ס"ק כה

¹² ולכן אע"ג שאינם אלא קצות הסכך ולא חשיבי וגם אין בהם כדי שיעור סכך פסולה משום דירה סרוחה. מ"ב שם ס"ק כו

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

היתה גבוהה¹³ מעשרים והיו לה שלוש דפנות, ובנה בה איצטבא כלומר מדרף או הגבהה מעץ או אבנים וכדומה צמוד לדופן האמצעית, כלומר הדופן האחורית של הסוכה על פני כולה, כך שנוגעת האיצטבא בשתי הדפנות

שבצדדים, וברוחב האיצטבא יש שבעה טפחים – 68.74 שיעור סוכה, נמצא שהיושב על איצטבא זו יושב בסוכה כשירה שהרי מוקפת היא שלוש דפנות וממנה לסכך פחות מעשרים אמה, ועל ידיה כשרה כל הסוכה אפילו מהאצטבא והלאה, שהרי היא כמתפשטת בכל הסוכה¹⁴.

ואם יש לה ארבע דפנות בכל דופן בה יבנה איצטבא זו, תהיה הסוכה כשירה.

ה. זמן הצד אם יש משפת איצטבא לכותל ארבע אמות

פסולה פחות מארבע אמות כשרה

היתה גבוהה¹⁵ מעשרים והיו לה שלוש דפנות, ובנה בה איצטבא כלומר מדרף או הגבהה מעץ או אבנים וכדומה צמוד לדופן ימין או שמאל כך שמגיעה לדופן האחורית ונמצא שמוקפת שתי דפנות, ויש ברוחב האיצטבא שבעה טפחים כשיעור סוכה. אם יש מן האיצטבא ולדופן שמקבילה לה מולה יותר מארבע אמות פסולה שהיא האיצטבא אין לה אלא שתי דפנות ויתר הסוכה הרי היא גבוהה מעשרים אמה.

¹³ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁴ דלא דמי לסכך פסול דאינו נכשר על גבי סכך כשר, דהכא הסוכה כשרה בעיקרה והריעותא הוא רק בשביל הגובה, וקילא מפי. שער הציון שם ס"ק יז ודינו כפסל היוצא מן הסוכה שכשיש לו דפנות וסכך כשר, אלא שיש בהן ריעותא, בזה יוכשר על ידי פסל היוצא מן הסוכה, וכאן למעלה מכ' הוא מצד עצמו סכך כשר, אלא המקום גורם לו פסול. מחצ"ש שם ה

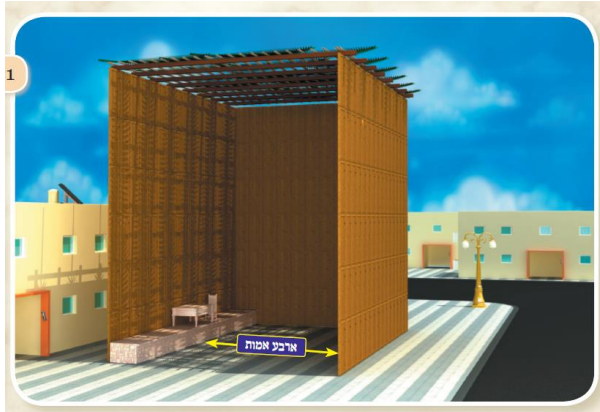
¹⁵ שו"ע ונו"כ שם ו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

אך אם יש מן האיציטבא ולדופן שמקבילה לה מולה פחות מארבע אמות, כשרה, וכגון שבנה מאמצע הדופן הימנית את האיציטבא עד לדופן האחרות יכול לשבת על האיציטבא כולה וכן יכול לשבת בכל משך הדופן הימנית שעליה בנויה האיציטבא גם במקום

שאיננה בנויה, מכיון שאנו אומרים מהלכה למשה מסיני "דופן עקומה", וממילא הדופן המקבילה הרי היא כדופן שלישית ונמצאת האיציטבא מוקפת שלוש דפנות וממנה לסכך פחות מעשרים אמה ועל ידה נכשר כל הדופן הימנית כנזכר.

ומכיון שהגדרת "דופן עקומה" משמעותו שאנו רואים את הסכך הפסול (שהרי הוא למעלה מעשרים), כהמשכה של הדופן וכחלק בלתי נפרד ממנה, וכאילו הדופן נתעקמה מלמעלה¹⁶. ויש מפרשים¹⁷, שאין רואים את הסכך הפסול כהמשכה של הדופן, אלא שרואים את הדופן כאילו היא מתעקמת והולכת תחת הסכך הפסול ומגיעה עד לסכך הכשר, וכאילו נתקרבה הדופן לסכך הכשר. החלק שמהאיציטבא והלאה לכיוון הדופן השמאלית אינו כשר לסוכה, שהרי אין שם סכך כשר שהרי עשית לסכך דופן, וא"כ הוא יושב בחלק זה תחת הדופן¹⁸.

דין זה דוקא¹⁹ כשהדופן השמאלית שעלה אנו אומרים "דופן עקומה" מגיעה עד לסכך. מכיון שאם אינה מגיעה א"א לומר שרואין אנו את הכותל והסכך כאלו הם דופן אחת שהרי אין נוגעים כלל זה בזה²⁰.

¹⁶ רש"י בסוגייתנו ד"ה פחות ויו. ד"ה פסולה וד"ה אם יש וד"ה דרב ר"ח ית. שהנסרים והפסלים כאילו הן דופן כו' כ"מ סוכה שם לד' הרמב"ם; ר"ן ומאירי בסוגייתנו ראבי"ה סוכה סי' תרכט.

¹⁷ רב נסים גאון ערובין ד: פ"ב ברש"י יז. שדחה ר"ן וריטב"א בסוגייתנו בשם רש"י, ועי' ר"ן יז. שכו' בעצמו בשם רש"י כפי' א, ועי' הגהות הב"ח שם שהעיר ע"ז מאירי שם בשם יש מפרשים

¹⁸ מ"ב שם ס"ק כא

¹⁹ מ"ב שם ס"ק ב

²⁰ ואין לומר גוד אסיק, או משום דלא אמרינן כן בסוכה כדלהלן במ"ב תרל ס"ק כט או ששתי הלכות למשה מסיני ביחד כדיני מחיצות אין אומרים כמבואר ביצועות יעקב סי' תרלב ס"ק א ורעק"א בשו"ת סי' יב ובהידושו לאו"ח תרלב בדעת הר"ן הר"ן. ועי' שו"ת פנים מאירות ח"א סי' סא

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

ו. היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה איצטבא באמצעיתה אם יש משפת איצטבא ולדופן ארבע אמות לכל רוח ורוח פסולה פחות מארבע אמות כשרה

כשם שאומרים "דופן עקומה" מצד אחד כך אומרים אפילו מכל ארבעת הצדדים. ולפיכך סוכה שהיתה גבוה למעלה מעשרים²¹ אמה ובנה בה איצטבא כלומר עמוד או הגבהה באמצע, אם יש ממנו לכותל לכל צד פחות מארבע אמות, כשרה על האיציטבא אפילו אם גבוה יותר מעשרה²². שאנו אומרים שכל ארבעת הדפנות מתעקמות ובאות עד לעמוד ונמצא מוקף בארבע מחיצות ומותר לשבת על האיציטבא. אולם יתר הסוכה פסולה שהרי היושב בה כיושב תחת דפנות.

ואם יש בינה לכותל ארבע אמות, פסולה, שהרי אין אומרים "דופן עקומה" ביותר מארבע אמות ונמצא שאינו מוקף במחיצות. והסוכה גבוהה מעשרים אמה ופסולה.

ז. היתה פחותה מעשרה טפחים וחקק בה כדי להשלימה לעשרה אם יש משפת חקק ולכותל שלשה טפחים פסולה פחות משלשה טפחים כשרה

סוכה שהיתה נמוכה מגובה הכשר סוכה עשרה טפחים²³, – 98.2 ס"מ, וחפר בקרקעיתה להשלימה לגובה עשרה עשרה ויש בחפירה שיעור הכשר סוכה, שבעה טפחים – 68.74 ס"מ, אם אין בין החפירה לדפנות הסוכה²⁴ שלשה טפחים – 23.4 ס"מ, כשרה. שבשני דברים סמוכים זה לזה וריוח ביניהם, אנו אומרים מהלכה למשה מסיני "לבוד". כלומר, שמחשיבים את הריוח, כסתום, ודנים את עומק החפירה עם יתר המחיצה כמחיצה אחת שלימה. ונמצא שיש לו מחציות בגובה הכשר סוכה.

²¹ שו"ע ונו"כ שם ז

²² ולא אמרינן כדעת מ"מ בשם הר"צ נ"א דבגובה כזה היא חולקת רשות לעצמה ואין הכתלים שייכים לה כלל. מ"ב שם ס"ק כג

²³ שו"ע ונו"כ שם י

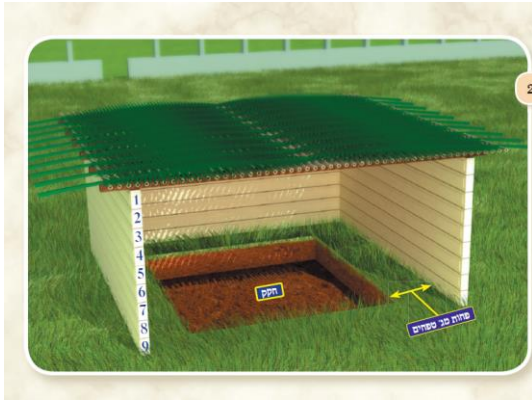
²⁴ ומספיק שיהיה בתוך שלושה טפחים לשלוש דפנות.

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

אולם רק בתוך החפירה הסוכה כשירה אך חוץ לחפירה יש מן הפוסקים שהחמירו שאינו יכול לישון ולאכול. כיון שסוף סוף דירה סרוחה היא שם, כיון שהיא פחותה מעשרה טפחים.

ואם יש בין החפירה לדפנות ג' טפחים, פסולה שאין אומרים "לבוד ביותר משלושה טפחים. ואין להכשיר משום דופן עקומה שנאמר כאלו הדופן נעקם למעלה עד המקום שכנגד החפירה, מכיון שכל שאיננה גבוה י' טפחים איננה דופן, ולא נאמרו בה הלכות דופן.

וכן הדין אם במקום לחפור מיעט בעובי הסכך, עד שהיה חלל עשרה, והסכך עדיין צלתו מרובה מחמתו, אם יש מהמקום בו מיעט את הסכך לדופן פחות משלושה טפחים כשירה באותו מקום. ואם לאו פסולה, ודינו לכל דבר כנזכר.

דף ד:

ה. היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה עמוד שהוא גבוה עשרה טפחים ויש בו הכשר סוכה ... גוד אסיק מחיצתא ... בעינן מחיצות הניכרות וליכא

על אף שהלכה למשה מסיני שאומרים "גוד אסיק מחיצתא", כלומר משוך והעלה את המחיצה. ולכן מחיצה²⁵ שאינה מגיעה לגובה הדרוש, אנו אומרים בה גוד אסיק והרי היא כאילו נמשכת ועולה עד אותו גובה²⁶, אין אומרים כן אלא במחיצות הניכרות למטה, ולמעלה אין מחיצות אלו קיימות, ולכן אף על פי שאינן מגיעות לסכך, הסוכה כשרה, לפי שאנו אומרים גוד אסיק וכאילו נמשכו הדפנות ועלו למעלה עד הסכך.

אך אם אין המחיצות ניכרות למטה אין אומרים כן. ולפיכך סוכה הגבוהה מעשרים אמה ובנה בה עמוד גבוה עשרה באמצע למעט את גובה הללה ולשבת על גבי העמוד ויש בינה לכותל ארבע אמות, שאין דין "דופן עקומה" כנזכר, פסולה אפילו על גבי העמוד, ואין אומרים שתיחשב סוכה כשרה על

²⁵ שיש עליה שם מחיצה, כלומר שהיא גבוה עשרה טפחים שאם לא כן אין שייך בה כלל זה
²⁶ כמבואר בשו"ע ונו"כ תרל ט ובמ"ב שם מג

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ראש העמוד בתורת גוד אסיק מחיצתא, שנחשוב את דפנות העמוד כאילו נמשכות ועולות מסביב לראשו ונמצא שראשו מוקף מחיצות גבוהות עשרה, והסבך שמלמעלה כשר הוא, שמראש העמוד אינו למעלה מעשרים, לפי שאין כאן מחיצות הניכרות.²⁷

ט. נעץ ארבעה קונדיסין וסיכך על גבן ... על שפת הגג ...

לא אמרינן גוד אסיק מחיצתא ... באמצע הגג דברי הכל

פסולה

נעץ ארבעה קונדיסים²⁸ כלומר קורות של עץ כגון עמודים על הגג בין באמצע הגג בין על שפת הגג וסיכך על גבם פסולה²⁹. ויש מכשירין בנעץ על שפת הגג³⁰, משום גוד אסיק מחיצתא³¹. והלכה כדיעה ראשונה.

²⁷ מ"ב שם ס"ק כד ולשונו שם דבסוכה בעינן שיהא מחיצותיה ניכרות. אך במאירי בסוגיין משמע שבכל מקום בעינן ועי' חידושי רבנו חיים הלוי שביאר שכ"ד הרמב"ם שגוד אסיק אין אומרים אלא במחיצות ניכרות, ולא שהוא דין מיוחד בסוכה. ועיין פנ"י בסוגיין דס"ל שמחיצות ניכרות אינו אלא דרבנן ומדאורייתא אמרי' גוד אסיק גם באינם ניכרות

²⁸ שו"ע ונו"כ תרל ו

²⁹ עיין במ"ב ס"ק כט שפי' "לגבי סוכה ס"ל דבעינן מחיצות ממש". ולכאורה כוונתו לר"ן שלא נאמר גוד אסיק לענין סוכה כלל, ועי' פנ"י וערוך לנר שתמהו שצריך גוד אסיק כשאין דפנות הסוכה מגיעות לסבך, והפנ"י ר"ל שלהר"ן שם משום חבוט רמי ובבכורי יעקב בתוספת בכורים לס"י תרלב שהשיגו. ועיין ספר העיטור הלכות סוכה שער ג ובמאירי בסוגיין שפי' בדעת חכמים שאף בסוכה אמרי' גוד אסיק רק הכא שמחיצות אלו לבית הן עשויות, ואין כאן מחיצות הניכרות, ולהכי פסול, וכ"מ מתוד"ה אבל שלמכשירים כשר "משום דחשיב מחיצות ניכרות טפי מעמוד משום דניכרות בבית" משמע שלפוסלים הוא משום שלא חשיב ניכרות. ועי' שו"ת פנים מאירות ח"א סי' סא. ואפשר שאף המ"ב ס"ל דאמרינן רק הכא לא אמרינן שרב במחיצות ממש אמרי' שמושכין ומעלים אך הכא אינו מחיצו ממש שהרי אין ניכרים כלל לעומד על הגג אלא רק לעומד בבית וצ"ע. ועיין במ"ב שם מג "אפילו הגג גבוה הרבה דאמרינן גוד אסיק מחיצתא והוי כאלו המחיצות מגיעות לסבך"

³⁰ שהרי לגבי שבת לכו"ע אמרינן גוד אסיק מחיצתא כבשו"ע סי' שמ"ה סעיף ט"ז ומ"ז דעל גג הבית הוי רשות היחיד (אם הגג אינו בולט ממחיצות הבית) משום דאמרינן גוד אסיק מחיצות הבית למעלה, והוי כאילו יש מחיצות למעלה.

³¹ וגם לדעה זו דוקא כשהוא על שפת הגג ממש אבל רחוק מזה אפילו פחות מג"ט לא אמרינן לבוד וגוד לכו"ע. וכן לדעה זו דוקא כשהגג אינו בולט מן הבית ולחוץ אבל כשהגג בולט לחוץ אפילו לגבי שבת לא אמרינן גוד אסיק. מ"ב שם ס"ק ל לא

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>